

Célok, hipotézisek

Kutatásom célja Jobbágytelke kollektivizálási kísérletének vizsgálata, az elmaradt kollektivizálás és az ebből eredeztethető gazdasági, társadalmi, illetve kulturális következményeknek a bemutatása. Felvetődik a kérdés, hogy a sajátos, nem kollektivizált státusz előnyére vagy hátrányára vált-e a falunak? Azt is fontos megvizsgálni, hogy az elmaradt kollektivizálás milyen alternatív gazdasági stratégiák kiépüléséhez és megerősödéséhez vezetett, illetve milyen meglévők továbbélését tette lehetővé? Arra is keresem a választ, hogy az erdélyi falvak többségének társadalmát gyökeresen átalakító kollektivizálás jobbágytelki elkerülése milyen sajátos társadalmi és kulturális helyzetet teremtett? Mindezeket a kérdéseket a szomszédos, kollektivizált települések adataira való reflektálással válaszolom meg, ugyanis Jobbágytelke ilyen irányú kutatása csak regionális kitekintéssel végezhető el.

Feltételezésem szerint jelentős szerepe volt a korabeli események alakításában Balla Antalnak, a helyi tanács titkárának, akinek emléke ma is elevenen él a falu emlékezetében. Személyének a történésekre gyakorolt hatását is fontosnak tartom megvizsgálni munkámban.

A jobbágytelki kollektivizálási kísérlet jobb megértése érdekében a teljes romániai, illetve a keleti blokk többi államának kollektivizálását is összegzem, kiemelem jellegzetességeiket és hasonlóságait. Természetesen, a település társadalmának és gazdaságának történeti fejlődését is felvázolom, illetve a történelmi előzményekre is kitérek, hiszen a jelen állapot sokszor csak a múlt eseményeinek tükrében érthető meg igazán.

Hipotézisem szerint a földek magánkézből maradása a társadalmi életre is hatással volt, aminek köszönhetően a korábbi, részleteiben archaikusabb, régiesebb jobbágytelki népi tárgyi és szellemi kultúra is fennmaradhatott és forgalmazódhatott.

Ugyanakkor az is kérdés, hogy a létrejött kiváltságos helyzet mennyiben befolyásolta az 1989-es változások utáni gazdasági és társadalmi életet? Feltételezésem, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezésének elmaradása miatt a vizsgált település a szomszédos falvakkal szemben olyan gazdasági, társadalmi és kulturális előnyöket tudhat magának, amelyek hatása napjainkban is meghatározó és érzékelhető a térségben.

Feltételezésem, hogy a napjaink rurális közösségeire jellemző problémák Jobbágytelkét sem kerülik el, melyek ugyancsak bemutatásra kerülnek.

Az egyes kérdések megvizsgálásában a helybeliek narratíváira is támaszkodom, ezeket külön is elemzem, mert feltételezésem szerint ezek is a lokális identitás fontos összetevőinek számítanak.

A kutatás időszerűségét az adja, hogy most jutott el abba a korszakba a romániai (magyar) kollektivizáláskutatás, amikor minden adott egy ilyen jellegű elemzés

elvégzéséhez. A levéltári források kutathatósága, a még élő szemtanúk megszólaltatásának lehetősége, a máig tartó társadalmi, gazdasági hatások mind elősegítik egy-egy falu vagy régió kollektivizálási történetének feltárását. Természetesen, nem a néprajzkutatás „fehér foltjainak” eltüntetése a célom (vö. Niedermüller 1994: 95–100), hanem a rurális közösség folyamatainak megértése és értelmezése, mégis meg kell említenem, hogy hasonló, a kollektivizálás elkerülése miatt gazdasági, társadalmi és kulturális törést nem szenvedő településről nem születtek még átfogó vizsgálatok.

